

**ADRIJAN
ČAJKOVSKI**

**TIGAR
i VUK**

ODJECI PADA – Prva knjiga

Preveo
Goran Skrobonja

■ Laguna ■

Naslov originala

Adrian Tchaikovsky

THE TIGER AND THE WOLF

Echoes of the Fall: Book One

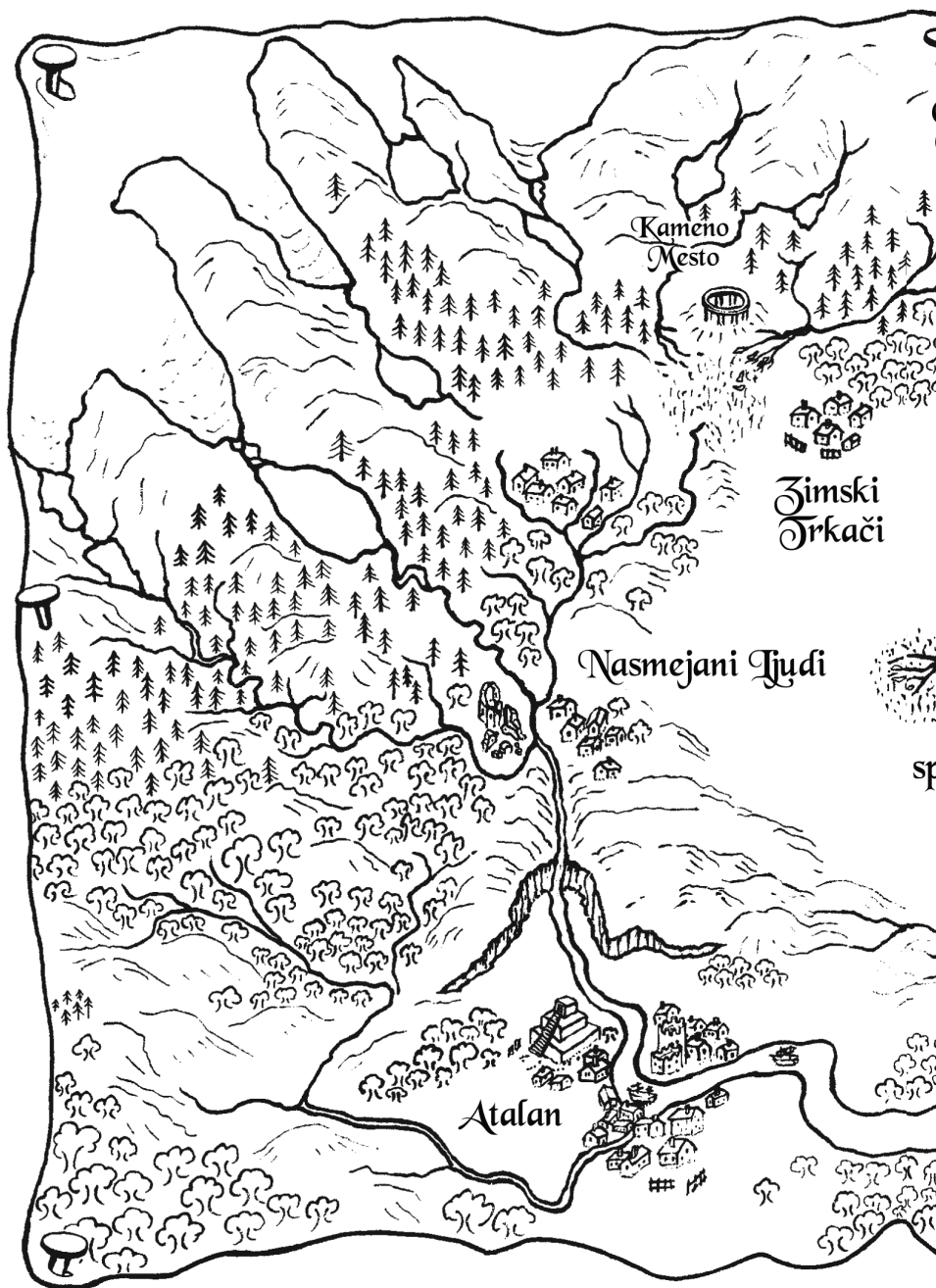
Copyright © Adrian Czajkowski 2016

First published 2016 by Macmillan an imprint of Pan
Macmillan

Translation copyright © 2025 za srpsko izdanje, LAGUNA

*Za Endija i Natašu Medžvik Konel, Dejva Hakstera,
Metjua Ledžervuda i Dejvida i Tamzin Mjur*

I za Kristinu Čajkovski, Kćer Divljine





1

Zvuci potere potvrdili su da je bio u pravu: zaputili su se prema njemu. Nema sumnje da je plen sada posustajao, ali je i dalje bio ispred čopora. Akrit nije bio mlad ili brz kao nekada, ali snaga se ogledala u mnogim oblicima, i sirova brzina nije bila odlučujuća u ovakvom lovu.

Krupan, plećat čovek taj Akrit Kamena Reka: koža izlagana vremenskim prilikama, tamna i nalik na uštavljenu, sa prvim sedim vlasima u kosi. On je predvodio Vukovo pleme Zimskih Trkača dvadeset godina, i svaka od tih godina donosila je novu snagu njegovom narodu, proširivala njegov domašaj, dovodila još ognjišta u Senku Vuka. Ali ako bi pokazao slabost, neki izazivači istupili bi iz čopora da se suoče s njim. U ovakvim danima znao je da svi oni čekaju na to.

Akrit je bio siguran da može da pobedi svakog od njih ako taj dan ikada dođe. Ali nije bio siguran onoliko koliko je bio pre pet godina.

Da imam sina... i bila je to slabost njegovog tela, makar ga ne usporavala u poteri ili borbi. Da ima sina, bio bi nedodirljiv. Ali samo kćerku... Zar sam zbog toga manje muškarac? Bolje i kći nego ništa, zar ne?

Namršti se, pomislivši na to. *Neka kći, možda. Njegova kći?* Malo je svoga prepoznavao u njoj. Dok je devojčica rasla, u njemu je jačala strepnja da je ona previše nalik na svoju mrtvu majku.

Još ima vremena. Osim devojčicine majke, on je imao još tri žene, ali nijedna mu nije izrodila ništa osim izgovora. Ove godine, možda, pronaći će četvrtu. *Mora da postoji žena rođena unutar Čeljusti Vuka dovoljno jaka da primi moje seme.*

Dok je čučao tamo i osluškivao muziku potere, mislio je na mrtvu majku svoje kćeri, jedinu ženu koja je bila toliko jaka.

Trebalo je da je zadržim. Nije trebalo onako da je ubijem. Ali pošto mu je jednom podarila ono što je hteo, postala je previše opasna. Kći je izgledala idealno: jer devojčica bi poslužila njegovim ciljevima bolje nego dečak, a on je tada bio mlad, sa dovoljno vremena da začne nekoliko sinova kao prave naslednike. Ko je mogao da zna da u svim tim proteklim godinama oni neće doći? Samo ta mrzovoljna, povučena devojčica.

Čuo je promenu u lavežu dok se potera primicala – po tome je tačno znao ko je preuzeo vođstvo, a ko je iscrpao svoju snagu i zaostao. Plen ih je poprilično izmorio, to je bilo jasno. Vuku se dopadala dobra trka.

Deset godina pre toga Akrit Kamena Reka bi i sam bio u čoporu i održavao umerenu brzinu pun samopouzdanja, smenjujući se s ostalima u pokušajima da bude jelenu za petama, i onda zao-stajao. Niko ga ne bi korio zbog toga što nije na čelu kada lovina konačno bude uhvaćena.

Sada, međutim... sada je bio deset godina stariji.

Čuo je revnosno oglašavanje iz grla njegovih ratnika dok se lovina sve više zamarala, zamišljao kako psuju, reka sivih tela između drveća dok zadnje noge jelena sevaju pred njima. Bio je tamo Stisnuta Vilica, Akritov ratni vođa i čovek koji bi bio njegov najopasniji izazivač da nije bio toliko odan i lišen ambicija. Bio je tamo i visoki zov Krvave Strele, dok su čeljusti grizle vazduh – ne, dobio je papkom po njušci kad se previše primakao. Sledeća je na čelu bila Amijen Razbija Hrast, najvatrenija od njegovih lovinja. Bila je stara bezmalo koliko i Akrit, ali i dalje jaka kao i ranije, i

da je bila muško, odavno bi ga već izazvala. Opet, nije je nikako mogao uzeti za ženu, i to je bila prava šteta. Ona bi svakako bila dobra mati mnogim sinovima.

Previše vatrena da sa njom delim šator, zaključio je Akrit. To sparivanje nikako ne bi moglo da izdrži sukobljene ambicije dvoje snažnih lovaca. I tako je Amijen rodila sinove drugom muškarcu, koji je čuvao njeno ognjište dok je ona odlazila u lov.

Pripremio se, začuvši približavanje potere. *Zalud sva ta borba za još koji tren života, kad ja i dalje znam kuda ćeš proći*. Zemlja mu je govorila, njene uzvisine i udoline, njene pređe jezeraca i rečica, njeno tvrdo i njeno meko tle, same šare drveća koje su mu pokazivale gde će plen skrenuti, kuda će skočiti, gde će ga čopor poterati na stranu.

A Vuk je sa mnom još jednu godinu. On potrči napred i stupi na sve četiri, dok se krupno ljudsko telo pretakalo u vuka njegove duše, njegovu drugu kožu. Kost, meso, odeća i sve to, pretvaralo se u sivu kožu i krzno zveri. Sada je ubrzavao, kandže su mu zahvatale zemlju, i on đipi iz niskog rastinja gotovo pod papke jelena u bekstvu.

Plen se prope, uspaniči i okrenu na stranu, baš kao što je Akrit znao da će učiniti. Stisnuta Vilica uluči priliku da kidiše na njegove sapi, zaparavši ih kandžama, ali ne uspe da se uhvati, i jelen ponovo odjuri, malčice posrćući, a Akrit se progura na čelo čopora, svež i jak, smejući im se.

Nisu mogli da razmenjuju reči, ali on je čuo njihove misli u režanju i dahtanju dok je čopor zaostajao za njim. Stisnuta Vilica se kikotao, Krvava Strela je bio besan zbog toga što je nadmudren – ali opet, nadmudriti Krvavu Strelu i nije bilo naročito teško. Amijen Razbija Hrast je upinjala još jače. Želela je da pokaže da kad bi nekoj ženi uopšte bilo dozvoljeno da ga izazove za ulogu vođe, ona bi bila ta žena.

Obuzimala ga je radost potere i osećaj obrasca čopora koji se menjao kako bi ga primio u sebe, dopadalo se to njegovim pripadnicima ili ne. Čak se i Krvava Strela kretao u skladu s njegovim željama, odvojivši se prema boku kako bi presekao neumitni beg

plena na tu stranu, vrativši jelena natrag na putanju – i oni su sada primoravali životinju da zađe u gušću šumu, gde će se njihova gipka obličja lakše provlačiti između stabala.

Široki su mu rogovi na toj glavi, primeti Akrit s odobravanjem. Ako lovina odigra svoju ulogu, ovo će biti dobra godina, sa lepom žrtvom koju će položiti među Vukove čeljusti. Nije potreban sveštenik da protumači tako dobra predskazanja.

Jedna od mnogih lekcija koje ratnik mora da nauči bila je sadržana u velikom rasponu tih rogova: *Ne dozvoli da ti se snaga pretvori u slabost*. Koliko je jelen bio ponosan na te široko razvi-gorene šiljke, koliko se samo šepurio pred svojim ženama, a opet, u poteri, oni su bili teret koji ga je usporavao, smetnja neprestano u opasnosti da bude zahvaćena trnjem ili granama.

Akrit odmeri svoj trenutak, a onda se odbi napred, škljoc-nuvši uz bok jelena, poteravši ga postrance tamo gde je Stisnuta Vilica čekao da svojim očnjacima iskida putanju životinje. Plen se okrenu brže nego što je Akrit mogao da očekuje, ali čopor mu se primicao sa svih strana, nudeći razjapljene čeljusti gde god bi se jelen okrenuo: jedini put je vodio dublje u šumu, tamo gde je drveće raslo jedno blizu drugog.

Bio je tamo proplanak koji je Akrit dobro poznao, sa rasti-njem i mahovinom odavno natopljenim starom krvlju. Čopor se već širio, a oni lovci koji su ostali pozadi da povrate snagu sada su prilazili pobočno, i u nagloj eksploziji brzine krenuli napred.

Jelen izbi na proplanak, spreman da im malo odmakne na otvorenom, ali čopor je već bio tamo pre njega, i on se okrenu, prope visoko, a ti moćni rogovi sudariše se sa drvećem iznad njega: konačno je bio priteran u škripac.

Vukovi u obruču škljocali su i kezili zube jedan na drugoga, veliko uzbuđenje ih je prožimalo, ali čekali su na Akritov potez. Imao ih je makar još jednu godinu. Jelen spusti rogove, zapretivši im tim nazubljenim bodljama, okrećući se oko sebe neprestano, pokušavajući da pokrije napade sive plime sa svih strana. Akrit sačeka da mu se otvori prostor, zguren za odskok. Bilo je i dalje veoma realnih izgleda da zabrlja ovo ako bude previše nestrpljiv...

A onda suknu Dirhatli, momak u svom prvom lovu, nesposoban da se uzdrži, u pokušaju da se proslavi. Rogovi sevuše i dečko zaskiča pa odskoči unazad, izvivši se da oliže svoj bok, i onda u potpunosti stupi iz mršavog vuka u mršavog dečaka, koji se držao za ranu i ječao od bola. *Nema tebi lovačkog imena*, pomisli Akrit kiselo. *Ili, ako ne budeš imao sreće, steći ćeš ime zbog kojeg ćeš se celog života kajati što si učestvovao u ovom lovu.*

Još dva pripadnika čopora kidisala su na lovinu, uzdržano, više kako bi je poterali natrag na središte proplanka nego kako bi joj naudili. Još su čekali Akrita.

Tada plen stupi, i trenutak kasnije tamo je bio samo čovek dugačkih udova u čučnju nasred proplanka, okrvavljene noge tamo gde ga je zaparao Stisnuta Vilica, lica zgrčenog u strahu.

Kroz vukove u obruču prođe drhtaj, ispunjen gađenjem i užasom.

„Molim vas“, reče lovina, molećivo ispruženih ruku, a Akrit oseti da ga probada gnev, strah takođe, jer ovo je svakako bilo loše predskazanje osim ako on ne bude nekako uspeo da stvari preokrene.

On zareža duboko u grlu i takođe stupi, čovek među vukovima, svestan očiju čopora na sebi.

„Hitri Jelene, ovo nije prikladno. Ti znaš kako se ovo radi.“

„Molim vas...“ Čoveku su se prsa nadimala od napora potere. „Ne mogu...“

„Ti znaš kakva će cena ovoga biti za tvoj narod“, reče mu Akrit oštro. „Znaš koliko će njih koštati tvoj kukavičluk. Pružam ti još jednu priliku da se suočiš sa smrću kao što treba, Hitri Jelene.“

„Ne!“ viknu čovek koji je drhtao. „Moje ime...“

„Ti si Hitri Jelen od trena kada si bio odabran za danak“, povika Akrit na njega, razjaren zbog toga što se ovo bedno stvorenje ruga tradicijama lova. „Postaraću se za to da tvoja porodica bude rastrgnuta. Lično ću se njima pogostiti. Tvoje selo će dati svoju decu i žene u roblje. Nudim ti ovo kao poslednju šansu da to izbegneš. Ti znaš kakva su pravila dank.“

Ali čovek – tako ponosan jelen, a opet tako bedno ljudsko biće – samo je preklinjao i molio, tako da je Akritu konačno dojadio.

On dade znak i čopor se stuši. Što se njega samog tiče, nije hteo da prlja očnjake, i niko neće moći da ga krivi što se nije priklonio. Neće biti trofejnih rogova za Vuka, i nema nikakve sumnje da će Kalamešli Uzima Gvožđe imati opasna upozorenja za nastupajuću godinu. Svi lovci će morati da se očiste od duha mrtvog čoveka. Čitav danak u lovu pretvorio se u nešto izopačeno.

Akrit je imao ambivalentan odnos prema predskazanjima. Nije se ustezao da ih koristi, ali bilo mu je sasvim jasno da su ona dvosekli nož. Do sada, za vreme njegove vladavine plemenom Zimskih Trkača, uspevao je da prebrodi sve što su sudaje imale pripremljeno za njega, pretvarajući predskazanja svake godine u sopstvenu prednost. Sveštenik Kalamešli Uzima Gvožđe bio je njegov stari prijatelj i njihovo partnerstvo bilo je dugotrajno i blisko, ali godišnja prognoza na osnovu lošeg predskazanja mogla bi to da promeni.

Akrit se udalji od ubijenog, pošto se tamo nije moglo naći ništa uzvišeno. Već je pokušavao da razmisli o tome kako bi ovaj dan mogao da se protumači iole drugačije od katastrofe.

* * *

Narod Vuka, kao i narodi Vepra i Jelena, smatrali su sebe žiteljima srednjeg sveta. Oni su vladali vlažnim, hladnim zemljama. Iznad njih su bile zaleđene visije koje su se tiskale prema severu sve dok ih ne bi izjeli planinski glečerski jezici. Južno se zemlja polako sušila u ogromne ravnice s umerenom klimom čiji su ljudi imali svu toplotu koju su mogli da požele, ali ne i vodu, izuzev reke. Ako je i dalje postojao jug iza toga, poznat jedino iz priča putnika i mitova, on nije mogao da poremeti njihov utisak središnjeg položaja. Živeli su oni u samom srcu, na savršenom mestu, u Kruni Sveta, načičkanjoj jezerima kao draguljima i prošaranoj srebrnim rečicama. Njima je pripadala zemlja gustih šuma koje su se protezale u beskraj, bogate ali tvrdoglave zemlje koja se u zimskim mesecima zamrzavala, ali bi je proleće uvek otkrivilo. Zemlja nepreglednih šuma gde su obitavale životinje koje su im bile preci, rod, plen i, posle smrti, njihovo ponovno rođenje.

U doba Manijinog čukundede pleme Zimskih Trkača naroda Vuka bilo je oterano sa svojih lovišta dalje na sever, gde je bilo primorano da reži oko oskudne hrane na svoju braću Žderače Meseca i gde je Medved silazio po cičoj zimi i uzimao šta mu se dopadalo, tako da su svi ostajali gladni.

Zimski Trkači su pronašli zemlju koja je već bila podeljena između Jelena, Vepra i Tigra, vojevali svoje bitke i širili Senku Vuka gde god bi pobedili, dok su lizali rane tamo gde bi izgubili. Ali vreme Vuka je otad bilo u usponu, i oni su sve više i više pobeđivali, pa je sada ta Senka gusto pokrivala celu zemlju, i nije se dizala čitavu generaciju.

Njen praded – Akritov deda – podigao je ovu humku koja je sada stajala na raskršću drugih, i ono što je u to vreme bila neiskrčena šuma sada je bilo prošarano malim farmama stočara i zgurenim selima sužanja Trkača.

Ovde se nalazio drevni veliki dom tog davnog pradeda – jer mada je krov bio svake godine prekrivan šindrom, a zidovi iznova premazivani žbukom, dok je čak i drvena građa povremeno zamenjivana, i dalje su svi znali da je to ona kuća koju je starac podigao. Kao što je selo bilo Senka Zimskih Trkača, tako je taj dvor bio Senka njenog oca i njegovih predaka. Spolja je izgledao gotovo kao deo humke, izgrađen kraj ivice tako da je kosina njegovog krova mogla da bude nastavak strme padine zemlje. Unutra je prostor nalik na pećinu bio mračan i topao od zarobljene toplote vatre, dovoljno grandiozan da stubovi visoko drže tavanicu koja je stvarala zatvoreni prostor kosih zidova gde se skladištila hrana, vešalo meso, a pacovi to nisu mogli da dohvate.

Manije je zauzimala samo ovoliko od tog prostora: malo udubljenje na jednom kraju koje je prisvojila, učinila svojim, ćeliju pogodnu za malu kradljivicu. U čitavom posedu Vuka taj mali prostor je bio Senka koju je bacala Manije, kći Akrita Kamene Reke. Tu je imala perle, zavesu i krzna, sve što je uspela da dovuče gore kako bi smekšala skućene granice svog sveta. Omiljeni deo njene jazbine, ipak, za nju je bilo odsustvo. U pleteru i žbuci završnog zida bila je rupa za dim koju je proširila kako bi bila

osmatračnica prema spoljnom svetu, uski prorez u zidu. Odatle joj se vidik otvarao prema tamnom rubu šume, ali svakako nije tuda mogla da umakne. Bila je sitna za svoje godine, ali njena koščata ramena ne bi mogla nikako da prođu kroz taj otvor, koliko god da se izvije.

A ako je bilo onih koji su govorili da bi vučje obličje u koje je mogla da stupi bilo toliko žgoljavo da bi mogla da se provuče – pa, pad niza zid duge kuće i gotovo vertikalnu padinu humke svakako bi joj polomio kosti. Ni vuk ni devojčica ne bi mogli tuda da se spuste. Nije postojao nikakav osnov da bilo ko pomisli drugačije.

A opet je tu dolazio Kalamešli Uzima Gvožđe, koščatog lica ispunjenog sumnjom. Grebuckanje i čegrtanje njegove odore od kostiju pratilo je njen put dole kroz ženske odaje – on je bio jedini drugi muškarac kome je tamo bilo dozvoljeno da uđe. Videla je kako njegova senka prekriva svetlost vatre, uglasta čak i u silueti, i povukla se u svoje maleno zaptiveno kraljevstvo, zadržavajući dah i pokušavajući da ga željom otera.

Njene želje nikada nisu imale snagu, i kako bi mogle uopšte da imaju snagu nad *njim*, Vukovim sveštenikom i miljenikom, koji je znao za tajne kovačnice?

Lestvice su bile postavljene ukoso i vodile su gore do nje, a ona je videla kako se njegovo obličje pomera i klizi, stupa na četiri hitre noge kako bi se uzveralo, i onda ponovo na dve čim se popeo.

Nije tamo bilo dovoljno prostora, čak ni na najvišoj tački ispod grede slemenjače, da bi se on potpuno uspravio.

Ona je i dalje plitko disala i pravila se da nije tu. Bilo je neke magije, verovala je, koja bi mogla da baci odjek njenog duha na drugo mesto, pošalje lovce da jure za sopstvenim repom umesto da progone nju. Druge devojke su govorile o takvim stvarima, što je bio deo njihovog arsenala kada su želele da obmanu roditelje i sastanu se s ljubavnicima. Ako je nešto takvo i bilo moguće, Manije nije znala kako se postiže. Kći Akrita Kamene Reke magiji nije bila vična.

Od nje su ga zaklanjali obešeno meso i svežnjevi bilja, ali ona oseti kako on ponovo stupa, naglo, više ne muškarac u odori

od kostiju, već vitak sivi vuk, prekriven ožiljcima i prepreden. Začu kako njuši, pronalazi je po njenom izdajničkom mirisu, uprkos razuzdanim aromama radiča i divlje kamilice. On zatapka napred, sevajući očima u slabom svetlu, i kada stupi natrag u obličje starca, stade pred nju dok je ona sedela zgurena ispod priručnog prozora.

„Svi tvoji vršnjaci su na svojoj obuci.“ Svaku je reč izgovorio precizno, kao da je bio zabrinut da bi mogao da ispljune još koji labavi zub ukoliko previše žurno bude govorio. „Bore se, trče, skaču, stupaju. Ali ne i ti.“

Kalamešli je i dalje bio dovoljno jak da joj zavrne ruku ili je ošamari, i imao je sva ovlašćenja za to. Ona uzmaknu dok je on prilazio prozoru. Sunce je padalo na hiljade sićušnih kostiju ušivenih u njegovu odoru, poigravalo preko zamršenih šara. Dok je stajao tamo, to je mesto bilo njegovo, uzimao je sunce od nje. „Ne i ti, ne: evo gde si. Zbog čega li je to tako?“

„Možda zato što me mrže“, reče mu ona ravnim glasom.

„Znači, time što se držiš oholo prema njima zadobićeš njihovu ljubav? Zar će biti tako?“

„Onda mi možda nije potrebna njihova ljubav.“ Smele reči, znala je to, za devojkicu koja je utiskivala lopatice u zid ne bi li se našla što dalje od njega.

„Pogrešno!“, odbrusi on, a ona se trže zbog njegovog tona. „Bude li te čopor prezirao, *umrećeš*. Ili možda sebe smatraš vukom samotnjakom. Možda bi koračala stopama Slomljene Sekire, hmm? Volela bi to, zar ne?“

Znao je da postoji jedan muškarac od kog je strahovala više nego od njega ili njenog oca: Slomljena Sekira, koji je ubio njenu majku. Njen otac je naredio da to bude urađeno, a Kalamešli je molio za Vukov blagoslov, ali na Sekirininim rukama je bila ta krv i to su svi znali.

„Šta će se to usuditi da učine meni, kćeri Kamene Reke?“, prošišta ona, iako joj je glas drhtao.

Kad se njegovo lice unelo u njeno, dalje od pogleda kroz prozor, znala je da je čekao te reči.

„Ako želiš da budeš kći Kamene Reke, moraš biti u Čeljustima Vuka. Inače nisi *ništa*. Inače ćeš biti *meso*, i možda će Slomljena Sekira pratiti *tvoje* stope. Moraš biti Vukova, ili niko neće ni *mariti* za to čija si.“ Siktao je u gnev, kao olujni oblaci s vedra neba, i za nju to nije bilo nikakvo iznenađenje. Uvek je to vrebalo ispod njegove hladne površine, a naročito kada se obraćao Manije.

Nije mu odgovorila. U tim izlivima temperamenta, šta god da kaže poslužilo bi kao provokacija, ali njegov gnev je dolazio i odlazio brzo kao lov, pa je sada ponovo bio miran.

„Neki lovci su rekli da su pronašli tragove tigra blizu naših zidova“, primeti on.

Ona ostade sasvim nepomična, u iščekivanju.

Ponovo je gledao kroz otvor za dim – ne, pregledao je ivice, šakama i očima, tragajući za ogrebotinama i tragovima. „Rekao sam im da tigrova više nema, i da ne želim više ništa da čujem o tome. Ali otišao sam da pogledam i sam. Meni su sasvim ličili na tragove tigra.“

„Onda je trebalo da postaviš zamke“, reče mu ona.

Njegovo grubo lice ponovo se okrenu prema njoj. „Bili su to veoma mali tragovi.“

„Onda postavi veoma male zamke.“ Znala je da njen izraz ne priznaje ništa.

Stajao je tamo dugo, poluosvetljen prozorom, pokušavajući da se probije kroz njen gard. Ona je radila na tom svom nedužnom licu otkad joj je bilo pet godina. Brzo je naučila da je sve što svet otkrije o tome šta ona misli ili oseća sečivo noža prislono uz njen grkljan.

Konačno Kalamešli Uzima Gvožđe uzdahnu i okrenu se, pre nego što će zakrckati natrag niz lestvice u drhtajima kostiju.

Kad god bi narod Vuka neko mesto proglasio svojim domom, podizao je humke, bez obzira na to da li se radilo o niskim hrpama zemlje sa okućnicom nekog pastira, ili ogromnim brdima strmih stranica koja su označavala njihova sela na mestima gde su postali moćni.

Zimski Trkači su bili jedno od mnogih plemena, još ne najveće, ali i daleko od najmanjeg. Njihovo selo se sastojalo od raširenih veštačkih humki koje su vladale okolnim pejzažem. Ako su vam ti bregovi obeležavali obzorje, onda ste se nalazili pod senkom Zimskih Trkača i podlegali njihovom pravu.

Manije se mrzovoljno odvukla od dugačke kuće svog oca, trudeći se koliko god je mogla da izbegava sve oči. Bila je sitno, neobično dete, bez drugova i drugarica, drugačije. Ta je razlika počivala u njoj duboko koliko i njene kosti. Druga deca su to slutila od najmanjih nogu, kao da su još i tada imala vučje njuške.

Šunjala se stazama između humki. Breg koji se nadnosio iznad nje nosio je dom neke porodice, njene ostave i radionice, sa ramom od drvene građe i krovovima prekrivenim teškim tresetom, čije su se grede ukoso pružale do nagomilane zemlje. Na drugom se uzdizala skulptura Vuka, u čije je plamene čeljusti Kalamešli slao žrtve, i dugačka kuća bez prozora koja je bila hram, sa zidovima sačinjenim od teškog kamena zbog rituala vatre i čekića koje je Kalamešli tamo izvodio. Hram i kuća njenog oca zauzimali su dve najviše humke. Bila su to dva mesta moći koja se pružala kroz mrak između drveća do svih potčinjenih sela koja je Akrit podveo pod sopstveni uticaj: doprinos Zimskih Trkača širem posedu koji su nazivali Senkom Vuka.

Grandiozna humka hrama je na sebi imala i teren za obuku gde su lovci bacali svoja koplja i odapinjali strele, a omladina koja je rasla mogla je tamo da uvežbava stupanje sve dok ne bude u stanju da nesmetano prelazi iz čoveka u vuka i natrag hitro kao što diše. Manije nije želela da pomišlja na taj teren za obuku. Ispit se bližio i, baš kao što ju je Kalamešli podsetio, njeni vršnjaci su tamo već bili, kao ekskluzivna družina, da uvežbavaju kako da budu vukovi.

Još je sedamnaestoro drugih pripadnika Zimskih Trkača trebalo da bude podvrgnuto Ispitu pored nje, i očekivalo se da to bude nekakva proslava, ujedno i igra, te prilika za starije pripadnike naroda Vuka da se smeju nespretnosti mladih. Niko nije *padao* na Ispitu. U tome je i bio smisao vere.

Samo što se činilo da Kalamešli Uzima Gvožđe ne nosi tu veru u sebi, a trebalo je da on bude stručnjak za tu temu. Kalamešli je pratio Manijeine korake protekla dva meseca i krkljao svoja upozorenja, kao gavrani koji kruže na nebu. Isprva je mislila da je to samo zbog njegove hladne netrpeljivosti prema njoj: to neprestano pogurivanje i podbadaње, neodobravanje, prezir. To joj je od sveštenika neprestano sledovalo, pa zašto bi onda bilo iole drugačije na Ispitu?

Ali naravno, Kalamešli i njegovo sveštenstvo nadzirali su Ispite. Ona nije o tome razmišljala tako sve donedavno, ali svaki Ispit su održavali Vukovi sveštenici, pa je Kalamešli mogao da ga oteža ili olakša koliko poželi.

Sada je shvatala da je on samo strpljivo čekao, kroz godine gnušanja i zadirkivanja, na ovaj trenutak kada će ona zapasti nakratko, ali potpuno, pod njegovu vlast.

Niko nikada nije pao na Ispitu, ali svi su znali šta će se desiti onome ko to učini. Izgnanstvo, ili još gore – da ga rastrgne čopor, ili čak da bude ponuđen kao žrtva Vuku. Bila je to uobičajena tema u razgovorima njenih vršnjaka, i svako od njih se trudio da nadmaši prethodnog u pripovedanju jezivih priča.

Sve i ako su oni koji su izlazili na Ispit smatrali kako ne mogu pasti, niko nije želeo da izgleda kao budala pred Vukom i narodom Vuka. Kao što je sveštenik rekao, celog prethodnog meseca su vežbali, šarolika gomila koja je jurcala po stazi na terenu za obuku, pod svakom gredom i između obe dvorane, neprestano jedili starije, ali su istovremeno izazivali i mnogo privrženosti. Svi odrasli pamtili su sopstveni Ispit, i malo neobuzdanosti se moglo oprostiti.

I Manije je trenirala, ali sama i daleko od tuđih očiju. Izbegavala je druge omladince, koji su joj se rugali i koje je ona zauzvrat prezirala, bez ičeg zajedničkog između njih. Njena obuka se odvijala pošto padne mrak, na zabačenim mestima, ili čak i u šumi koja se nadnosila iza njiva: na zabranjenim mestima, u zanemarenim trenucima, tamo gde je niko neće uhoditi. Ali sve će to biti uzaludno kad joj Kalamešli bude zadao nemoguć izazov, odredio

stazu kojom niko ne bi mogao da trči. Bude li imala sreće, samo će je poniziti, doneti joj nove batine od oca. A ako ne...

Jedna pastirska koliba stajala je neupotrebljavana u podnožju humke. Zimi su se ovce tamo sklanjale zajedno sa svojim čobanima, ali u ovim poslednjim danima jeseni ona je mogla da se zavuče tamo neprimećena i vežba. Pacovske kosti bile su nagomilane kao krte grančice u uglovima, starije od proleća i bez naznaka živih potomaka koje bi ona mogla da lovi i uzima kao minijaturne trofeje. Odmerila je tri metra tamnog prostora unutar zidova, bez prostora za trčanje i bez ikog sa kim bi se borila. Umesto toga, uvežbavala je svoje stupanje, ovladavala tim nesigurnim novim instinktom koji se u njoj javio tek ove godine.

Za to je od suštinske važnosti bilo da nema očiju da je vide, jer ona se suočavala s izazovima koji nisu stajali pred ostalima.

Ne, ja imam darove koji drugima nedostaju, to je prava istina, govorila je sebi iznova i iznova. Opet, svaki je put krila te *darove*, zato što je znala da bi zbog njih bila prokazana, i u njoj je jačala uverenost kako su oni najobičnija kletva.

Pošto je dodijala sebi samoj s tim, sela je i utonula u misli, smišljajući strašne sudbine za Kalamešlija, Slomljenu Strelu i svog oca – i za svakog drugog ko bi joj pao na pamet – sve dok je iz mračnog sanjarenja nije trgao zvuk roga.

Vratili su se. Jer njen otac i njegova probrana grupa lovaca otišli su po danak od Belih Repova. Ona je dobila nekoliko blaženih dana kada joj je jedini lanac oko vrata bio onaj koji joj je namicao matori Kalamešli, a sada će se na nju sručiti i negodovanje Akrita Kamene Reke.

Ali izvukla se iz svoje rupe i pre nego što je odjek zamro, da bi ih posmatrala kako se vraćaju. Naposletku, biće tamo predskazanja. Kalamešli će poželeti da vidi trofej koji će ponuditi Vuku. Time će biti odlučeno kako će proći sledeća godina.

Veoma su joj bila potrebna predskazanja.

Lovci će se vratiti niz severni prilaz. Vukovi nisu pravili drumove, a opet, manje humke oko poglavareve bile su raspoređene tako da su formirale grubi krst, vođene položajem zvezda i

mudrošću sveštenika. Ako se bude sakrila u uskom jazu zemljanog mirisa između klonulog krova te kolibe i tla, moći će da posmatra povratak lovaca, i čak i čuje šta govore. Nek se njeni vršnjaci jure, tuku i proganjaju unaokolo kao kokoške.

Možda je stari sveštenik već predosećao da sve nije onakvo kakvo bi trebalo da bude, jer je silazio s brda, obazrivo se spuštao niz zemljanu rampu. „Kamena Reko, Vuk trči s tobom“, doviknu Kalamešli, ali Manije začu zabrinutost u njegovom glasu, tako da su mu reči zvučale gotovo kao pitanje.

Akrit Kamena Reka je bio na čelu čopora, i Manije oseti onu prazninu u grudima na koju se navikla kada je gledala u oca. U njoj nije bilo ljubavi za njega, baš kao što u njegovim prsima nije bilo nimalo ljubavi za nju. A opet, a opet... uprkos svakom udarcu, psovski i mrštenju, ta praznina je i dalje bila postojana, šuplje mesto u kojem je ona jadno bila svesna da *nešto* treba da obitava. *Ne mogu da volim svog oca*, govorila je sebi gotovo svakog dana, a opet, a opet...

Akrit se izdvoji ispred ostalih i brzim, dugim koracima stiže do starijeg muškarca.

„Gde je trofej?“, začu Manije Kalamešlijevo šištanje. Niko od lovaca nije nosio rogove lovine.

„Plen se na kraju pokazao kao kukavica“, grmnu Akrit. „Njihov najveći ratnik? Ili su Beli Repovi nasmrt bolesni, ili nešto kriju od nas. Šta god da je posredi, valja ih podsetiti u čijoj Senci obitavaju.“

„Ali...“ Mogla je da zamisli sveštenikovo lice najednom zabrinuto. „Bez trofeja... predskazanja.“ Stanka. „Ili nećeg drugog što bi bilo spaljeno u Vukovim čeljustima?“

Manije iznenada obuze hladnoća, i sveštenikov strah i srdžba više nisu bili razlog da se ona veseli. *Ispiti...* Zar je Kalamešli Uzima Gvožđe ovo predvideo? Zar mu je Vuk došapnuo da će biti potrebna žrtva iz samog čopora? Ili je već zaključio kako ona, naposljetku, čoporu i ne *pripada*?

„O, imamo mi i nešto više od toga“, objavi njen otac, previše raspoloženo za čoveka koji se iz lova vratio praznih šaka. „Vilice,

pokaži Kalamešlju šta smo zatekli kako se šunja kroz Vukovu Senku.“

Stisnuta Vilica, najpredaniji siledžija njenog oca, progura se napred, dovukavši za sobom nekog neznanca.

Manije je zurila: nikad nije videla nikog sličnog. Zarobljenik je bio stariji od Kalamešlja i potpuno ćelav, vrata žgoljavog kao u ćurke, udova tankih kao grančice. Imao je kukast nos i duboko usađene oči, i samo da je bio prikladno odeven i da je slobodno koraćao, pomislila bi da izgleda onako kako treba da izgleda čarobnjak. Ali odora mu je bila odrpana i krpljena, koža prljava i ispod te prljavštine tako bleđa da se činila providnom. Pomerivši se napred, videla je vene na njegovom čelu, iznad šarene plavocrne modrice koju je od nekoga zaradio. Ruke su mu bile vezane na leđima i, naravno, oko vrata je imao omču konopca.

„Šta misliš da to imamo ovde?“, upita Kalamešli zamišljeno.

„Zmiju“, otpljunu Akrit. „Zmiju koja začikava Vuka. E pa, Zmijo, sada si Vuka i pronašla. Pronašla si samu njegovu jazbinu.“

Bedni starac ogoli zube – i Manije je bila razočarana kad je videla da su to naposljetku ipak samo obični zubi, a ne šuplji očnjaci njegovog imenjaka. „Da se niste usudili da dignete ruku na sveštenika!“, prošišta on. „Zla će vas sreća pratiti sve do groba!“

Neki lovci su ustuknuli – svi su znali da nauditi svešteniku znači prizivati katastrofu – ali Stisnuta Vilica pljesnu čoveka preko potiljka ćelave glave i natera ga na kolena.

„Već smo viđali takve kao što si ti“, zareža Akrit. „Sve Zmije tvrde da su sveštenici, svi do jednog. Ne možete to biti svi, tako da niko od vas to nije. Ali ti si, matori, došao taman na vreme za Vuka. Vuk te veoma rado dočekuje. Dok tebe nismo pronašli, strahovao sam da će njegove čeljusti ostati prazne. Sada će se u njima peći tvoje mršavo truplo. Kako će se Vuku to dopasti, Uzima Gvožđe?“

Kalamešli zamišljeno osmotri štrkljastog muškarca. „Dopašće se to njemu veoma, čini mi se. Pravo je da Vuk proždire soj Zmije gde god na njega naiđe.“

Zarobljenik najednom zašišta, nagnavši većinu lovaca da se povuku za korak ili dva. „Ako me ne pustite, na sve vas ću baciti

Gujinu Kletvu! Usevi će vam propasti na njivama, deca u matericama majki. Neće biti tog zlog usuda pod vašom Senkom a da u njemu ne vidite moju ruku!“

„Zapušite mu usta!“, odbrusi Akrit, i Stisnuta Vilica dograbi starčevu vilicu, na silu je zatvori i onda ga prodrma kada ovaj i dalje nije pokazao nameru da učuti.

„Nešto više, rekao bih“, zaključio Kalamešli, sada sav poslovan. „Otrov Zmije je legendaran, ali ona ne može da ujede ako nema očnjake. Vodite ga u kovačnicu, a ja ću doneti svoj najmanji čekić.“

Zarobljeniku se oči raširiše u strahu, ali Stisnuta Vilica već ga je na silu gurao prema Kalamešlijevom posedu, gde je stvarana magija gvožđa, dok su lovci išli pred njim i podvriskivali, tražeći sveštenikov alat.

Manije je gledala kako odlaze, shvativši da nije oduševljena time poput njih. Tačno, starac jeste bio slab i mršav, ali makar na tren je bio nešto novo. On je bio njeno sopstveno predskazanje, nagovestivši promenu u nastupajućoj godini, promenu njene sudbine. Oni će ga sada uništiti, kao što su inače sve uništavali, i tako će se sve nastaviti kao što je i bilo do sada.

Nije želela da posmatra i vratila se u svoju skrivenu rupu kad su počeli krici i vriska, dok je Kalamešli Uzima Gvožđe metodično razbijao svaki preostali zub u glavi stare Zmije. *Jer šta je Zmija bez očnjaka?*

Ali jedna pomisao je nije napuštala. Njen narod – ili oni istinski pripadnici njenog naroda – rađali su se u Čeljustima Vuka, kako se govorilo. Ispiti su bili upriličeni kako bi se dokazalo to pravo po rođenju. Gnezdaši su se rađali pod Krilima Jastreba, a deca Vepra među njegovim Kljovama. Tako je svaki Narod imao svoja obeležja i znak po kojem se poznavalo ko su.

Ali niko nikada nije govorio o Čeljustima Zmije. Kalamešli je pogrešio, shvati ona, i na samu tu pomisao prože je struja nadanja. *U Kolutima Zmije, tako glasi izreka. Bolje mu polomi sve kosti, svešteniče, inače bi mogao da ustanoviš kako on neće tek tako otići u smrt.*

2

Bilo je mnogo vukova u Manijeinom svetu. Napolju, iza brojnih humki i polja, vitke sive zveri, njen nemušti rod, tumarale su među stablima. Lovile su i množile se, i svako koga je poznavala jednog dana će otići da im se pridruži, baš kao što će, s vremenom, njihovi dusi biti iznova rođeni ljudskim majkama iz plemena Vuka. Bili su rod, ali isto tako i neprijatelji. Harali su po stadima i uklanjali slabe, posvećeni tome da otežaju život ljudima, tako da ljudi sami postanu grublji, žešći, brži. Tako je to išlo u svetu, i takav je bio put Vuka. Manije nije mogla da se odupre osećaju ponosa zbog spoznaje da rod njenog oca vlada Krunom Sveta gotovo nepriko-snoveno, dok narodi Jelena i Vepra plaćaju danak.

Bio je tu i vuk koji trči nebom, onaj koji se odšunjaog gore u noć početkom jeseni, vitak i gladan, ispisan zvezdama. Progonio je stada sa nebesa i ubrzo će loviti hladnim zimskim svodom, prikadaće se iznad svog naroda svake noći sve dok ne nanjuši proleće koje se primiće i vrati život narastajućoj zemlji, polažući ga njima pred noge kao trofej.

Onda je tu bio Vuk u čijem je narodu ona rođena: plemena Zimskih Trkača, Žderača Meseca, Mnogoustih i druga u Čeljustima Vuka, koja su gospodarila svetom. Vuk je bio surovi bog, ali nimalo suroviji od samog života. On je terao svoj narod, zavijao

u hladnim noćima i slao im poteškoće, glad i neprijatelje s kojima će se boriti. Podučavao ih je tome da su zajedno jači nego što bi iko od njih mogao da bude sam. A kada bi trijumfovali, kao što uvek i jesu, Vuk bi se njima dičio. Sam je Kalamešli govorio tako, a za Zimske Trkače Kalamešli je bio sušti glas Vuka.

Manije je osećala da joj Vuk dahće za vrat. Nije mogla da zna kako je njenim vršnjacima, tim drugim pripadnicima plemena za koje je mesto unutar tih čeljusti predstavljalo sigurnost i pripadnost. Što se nje tiče, Vuk je svugde bio s njom, jedini par očiju koji nije mogla da izbegne. Vuk se njom nije dičio; umesto toga, sumnjičavo je njušio njene tragove. Gotovo je mogla da čuje njegovo duboko, podozrivo režanje dok je dizao glavu od njih.

Ti nisi od mojih, prekorevao ju je Vuk, dok je ona čučala u ljubomorno čuvanoj niši iznad dvorane. *Šunjaš se kao kojot. Kriješ se kao plen*. Ispod njih je vladala vreva pripreme obroka: Akritove žene i rodbina pripremali su gozbu za lovce povratnike, koji nisu sa sobom doneli široke rogove, već pravu žrtvu za beskrajnu Vukovu glad.

„Jesam od tvojih“, pokušavala je da kaže tami. „Akritov sam soj. Rođena sam među Čeljustima Vuka.“ Ali čak su i njoj te reči zvučale lažno. Bila je Vuk ali je isto tako bila i Druga, i nije se odrekla tog dela svog prava po rođenju. Bilo bi to kao da sebi odseca ud.

Ispit će uskoro, začuo se mračni Vukov kikut. *Videćemo tada koliko si od mojih*. Osećala je vrelinu njegovog užeglog daha. Kad bi zatvorila oči i pružila ruku, dodirnula bi te žute očnjake, svaki duži od njene ruke: Vuka – istinsko obličje Vuka iz kojeg su izvedeni svi podređeni vukovi. Bio je ogroman, velik kao nebo, dubok kao tama između drveća usred zime. A opet je mogao da stane svugde, čak i u tu malu rupu za skrivanje koju je sebi iskopala. Nije mogla da mu umakne.

Nije znala da li i ostali čuju Vuka kao ona. Kalamešli je morao da ga čuje, naravno, ali on je bio sveštenik i za to je obučavan. Gajila je grozno podozrenje da je usamljena u tom zastrašujućem opštenju, zato što se, od sve omladine koja je ubrzo trebalo

da bude podvrgnuta Ispitu, jedino u nju sumnjalo. Vuk je imao oštar njuh za slabost.

Dozivao ju je njen priručni prozor. Tuda je, naravno, bilo nemoguće pobeći iz dvorane, bilo devojčici, bilo vuku, ali ona bi svejedno otišla. Još ne, pošto se očekivalo od nje da bude uz očev lakat dok ovaj bude jeo, u obavezi da čuje priču o tome kako je on zarobio Zmiju – guju koja će sa svakim prepričavanjem biti sve duža i sve otrovnija. Sedeće ona tamo u ovalu od pedesetak ljudi, očevih srodnika, njegovih omiljenih lovaca i njihovih najbližih članova porodice, i slutiće prisustvo tog drugog kome mesto nije postavljeno. Vuk će posmatrati svoj narod kako jede i šetkati po rubu svetlosti njihovih vatri. Šuštanje njegovog krzna nagoveštavaće zimu i upozoravati svakoga od njih da čine svoje kako bi se suprotstavili najgorem godišnjem dobu koje je pred njima: da krpe, šiju, sakupljaju, postavljaju zamke, trguju, odlaze u pohode, svako od njih kao deo većeg živog bića koje je bilo njihov čopor, njihovo pleme. Onda će Vuk zastati u šetkanju i njegov dah će joj zapahnuti kosu, vreo kao iz peći. *Ali šta je ovo i čemu ovo služi? Je li ovo išta više od pukog zalogaja?*

Otrpeće. Oduvek je uspevala da otrpi. Dete ubijene majke i nemarnog oca, neprestano predmet zajedljive Kalamešlijeve pažnje i poruge među vršnjacima, i opet je opstala. Izgradila je sebi tajni život podalje od njih: u svojoj glavi i svim onim malim mestima koja su ostajala prazna iz dana u dan, iz godišnjeg doba u godišnje doba. Povremeno se više osećala kao Pacov nego kao Vuk. Jednom, kad joj je bilo osam godina, pokušala je čak da napravi maleni oltar od kostiju glodara, što je bio nezamislivi čin jeresi i pobune. Onda je osetila kako se nešto pomera u mraku – nije to bila Vukova poznata zloba, već nešto drugo, nečisto i žurno, i ona je razbacala koščice i nikada više nije učinila nešto toliko budalasto.

Večeras posle obeda, kada bude mogla da izmakne pažnji svih osim Vuka samog, povući će se tu gore, i kad se jednom spusti hladna tama, a prostorija dole bude tepih usnulih tela, ona će

izaći tajnim putem i krenuti u lov. Jer koliko god bedan, prljav i izmožden starac izgledao, ove noći ima nečeg novog u svetu, i to će joj ubrzo oduzeti Kalamešlijev gvozdeni nož i Vukove zagrejane čeljusti. Pre toga će ona razgovarati sa Zmijom.

Neka Gnezdaši govore o moći otvorenog neba, o njegovim olujama i fijuku krila. Neka plemena Jelena i Vepra govore o zemlji iz koje sve raste. Vuk ima zimu, što znači istovremeno da je Vuk vatra. Vatra je večitó gladna, pa tako i Vuk; vatra je život i smrt u jednome, pa tako i Vuk. Vatra ima tajne; vatra je magija koju je od sunca ukrao taj zvezdanim krznom prekriveni vuk na nebesima.

Kalamešli načas prestade da kuje, primetivši da su rezultati dobri. On je bio star, a trojica mladih su od njega saznali tajne vatre kako bi nastavili s njegovim radom. Ipak, još je bio jak. Hoće to kada živiš od čekića i noža.

Misli su mu bile zaokupljene proračunima, odbrojavanjem vremena udaraca njegovog malja, ali isto tako i brojanjem unapred: brojanjem dana dok Društvo Konja ne dođe da trguje; njegovih zaliha novoizrađenih alata, noževa i glava sekira nad kojima su se preznojavali njegovi šegrti, toliko vrednih u trampici. Sve je to izgledalo jadno, ali opet, uvek je tako bilo i nikad nije bilo dovoljno stvari za trgovinu kako bi se pribavilo sve potrebno plemenu, tako da će morati da posluži. Vuk nikada nije prestajao da stavlja svoj narod na ispit: Kalamešli je dovoljno dugo trčao s njim da to zna.

Onda je tu bila njihova zaliha svetog drveta, koja se smanjivala, i biće veoma malo prilika da se pribavi još, ukoliko ne bude trampio svoje obrađeno gvožđe za to s nekim drugim sveštenikom. Radnici i sužnji koji su odlazili u šumu da seku i pale celog leta sada su se vratili, opet, svakako su doneli više nego lane? *Je li to zato što sam star, pa mi ništa ne izgleda dobro kao što je nekada bilo, ili je iz godine u godinu zaista sve teže?* Predskazanja su prošle godine bila prikladna. Hitri Jelen je priredio Akritovim ljudima pristojnu poteru i umro u prikladnom obličju, pa su se Vukove čeljusti počastile njegovim rogovima, a duh lovine se vratio stadu.

Sami rogovi nisu bili od najboljih, ali Kalamešli je u njima video obazrivu nadu. Sada se pitao nije li postao žrtva samozadovoljstva. Šta mu je to Vuk govorio ove godine, kroz tu izuzetnu žrtvu koja mu je dopala šaka?

Promena. Vreli dah kovačnice bio je dah Vuka. U vreme Kalamešlijevog čukundede, pre nego što su Zimski Trkači uopšte došli u ove krajeve, Vuk je odavao tajne svom narodu, kako bi ga nagrađivao za njegovo žrtvovanje, njegovu istrajnost, njegovo odbijanje da pogne glavu uprkos tome što je živeo u senci drugih plemena. Vuk je govorio o tome kako da od običnog drveta prave vučje drvo, dugim, sporim paljenjem i njegovim obazrivim dahom. Vuk je govorio o tome kako je žestoka vrelinu zapaljenog vučjeg drveta mogla da izvlači gvožđe iz crvenog kamena, i kako je mogla da meko gvožđe pretvara u tvrdo. Sve su te stvari postale poznate tokom generacija, ali u doba Kalamešlijevog dede, spona između Vuka, sveštenika i tajni gvožđa bila je iskovana i zatvorena.

U doba Kalamešlijevog dede Zimski Trkači su došli na jug da izazovu gospodare ovih zemalja. Najpre su se borili protiv Tigra zajedno sa Jelenom i Veprom. Kasnije, kada su stvorili prostor za Vukovu Senku, pokazali su tim narodima njihove nove gospodare. I premda je Vuk možda bio strog vladar, ipak nije bio bezumno surov kao njihovi prethodni gospodari.

U vreme samog Kalamešlija, pre pet puta pet godina, kad je on bio mlađi, a Akrit veoma mlad, oni su ratovali protiv tih starih gospodara – Žderača Senki rođenih među Kandžama Tigra. Selo po selo, dolinu po dolinu, potiskivali su ih natrag, ukrstivši svoje gvožđe sa bronzom i kamenom, i svoje hitre čopore sa snažnim zatočnicima neprijatelja. Rat su vodili Zimski Trkači ovde, druga plemena Vuka na severu i jugu, i svako je leto videlo novu ofanzivu, nove pobede Vuka, nove žrtve za njegove gvozdene zube.

Ali sada je već dugo vladao mir. Tigar se povukao na istočne visije, slomljene moći. Jelen i Vepar su prihvatili jaram i slali danak, sužnje i radnike kako bi Vuk jačao. Živelu se dobro.

U tome i jeste nevolja, pretpostavljao je Kalamešli. Komforan život slabi. Sada im je Vuk poslao ovu poruku: *menjajte se ili*

umrite. Kada bude čitao sudbinu u drobu matore Zmije, možda će predskazanja pokazati da je Vuku vreme da još jednom krene u rat.

Naravno, na njegova predviđanja će uticati ono što zna, jer je *devojčica* sada bila gotovo odrasla, sva tako mrzovoljna i narogušena. Akritovi stari planovi za nju mogli su da se aktiviraju, što bi uistinu značilo još ratovanja kako bi se Vukova Senka proširila na nove zemlje. Čudno kako takve stvari toliko često umeju da se raščivijaju.

Ali bio je tu još taj Ispit. Devojčica je mislila da je mnogo pametna kad se onako šunjala po humci, pojavljivala se i iščezavala kako joj padne na pamet. Mislila je da može da čuva tajne, ali Kalamešli je imao oštre oči i osjetljiv njuh. On je tačno znao šta ona to radi i kuda ju je odvelo njeno stupanje.

Ako treba da bude Akritu od bilo kakve koristi, onda ona mora ostati bezbedno unutar Vukove čeljusti. Kalamešli je preuzeo na sebe odgovornost da se postara za to da ova izuzetno dugo obrađivana kovina bude izvučena iz vatre i upotrebljena, i on će to učiniti koliko god jako morao da kuje devojčicu, da je udarcima dovede do željenog oblika.

Obed je bio razuzdan, svaki Akritov lovac se trudio da nadmaši prethodnog pričama o poteri. Kao da se niko nije sećao da se ceo poduhvat završio kukavičlukom i neuspehom, a opet, niko se nije mnogo hvalisao ni Zmijom. Manije je ćutala, zato što je odavno već naučila da se privlačenje pažnje na sebe uvek završava bolom ili poniženjem. Sedela je u očevoj senci, kraj njegovog isturenog lakta, i jela mračno odlučna kao da bi svaki sledeći zalogaj mogao da joj bude oduzet. Što je, naravno, i moglo da se dogodi, ako bi razljutila Akrita. I sam pogled na nju činio se dovoljnim za to, a ona je mislila da je razlog činjenica da za nju nije začeo braću, što je značilo da samo nju ima. Nije joj namenio ulogu naslednice, znala je to: niko potekao od njene majke nikada neće postati jak među Zimskim Trkačima. Zbog toga je on, pošto se Manije rodila

u ovaj poluživot, odaslao Slomljenju Sekiru da oslobodi svet Akritove zarobljene žene.

Čak je i poglavarevo domaćinstvo jelo štedljivo. Svi viškovi koje im je godina podarila sačuvani su za veliku gozbu koja će uslediti posle Ispita. Tada će pleme proždrti sve što ne može da potraje do kraja zime, poklaće životinje koje neće moći da hrani i poješće svako sveže meso koje se ne može usoliti. Ona je znala da su pripreme za to već u toku. Poput mnogo toga drugog, Kalamešliju je zapalo da odredi koliki će udeo pripasti Vuku, da se pojede sada, a šta će se ostaviti za hladne mesece pre proleća. On je već išao u obilaske stada, ovaca i goveda, obeležavao životinje za klanje svojim žigom i grebao popis na ravnom kamenu. Bila je to magija, znala je Manije: Vukove tajne otkrivane samo onima odabranim za sveštenečki poziv. Istovremeno, ona je već nekoliko godina uhodila Kalamešlija, i shvatala je donekle da su te oznake bile prebrojavanja, cifre koje su postojale van njegove glave. To otkrovenje, koje joj je lane došlo u zbrkanom snu posle celog dana provedenog u potajnom praćenju sveštenika, ceo posao je činilo istovremeno više i manje magičnim.

Čak i sada je Kalamešlijev um bio uposlen. Između dugih navrata obazrivog žvakanja, pošto je kao starac bio zabrinut za svoje zube, promrmeljao bi kakvu napomenu Akritu. Manije je načula da pominje brojke, životinje, danak, očekivane putnike iz Društva Konja, i koliko bi soli oni mogli imati za trgovanje, ili ima li u blizini pripadnika čopora Kojota koji bi mogli malo da ponude. U ovakvim trenucima, kada je on mislio isključivo na budućnost svog naroda, ona bi gotovo zaboravila na to koliko ga mrzi. Onda bi se njegove hladne oči načas postrance okrenule prema njoj, iza leđa njenog oca, i otvrdnule bi kao kamen.

Akrit i Kalamešli su bili dvojac ispunjen suprotnostima. Sveštenik je bio mnogo stariji, mršavo, žilavo stvorenje od svojih pet decenija. Bio je to čovek veoma sličan gvožđu koje je obrađivao, još jak, ali više ne i elastičan. U vrelini dvorane on se skinuo do vunene košulje raskopčane napred, pa je Manije videla njegova prsa i trbuh, obrasle grubim sedim maljama, tek malčice usahnule i izbrazdane grupicom izukrštanih starih ožiljaka.

Ni njen otac više nije bio mlad – i ona je iz čistog inata svakog dana prebrojavala tragove koje je zub vremena ostavljao na njemu. Tamna kosa i brada sada su mu bile prošarane sedim vlasima, a lice, široko i s visokim jagodicama kao u svih njihovih srodnika, sada je bilo izborano, i te su bore bile posledica njegove naprasite naravi, urezane dovoljno duboko da se nisu mogle izgladiti. Ipak, bio je on krupan muškarac i stamen, i dalje jednak svakom svom sledbeniku izuzev možda Stisnute Vilice, koji u sebi nije gajio ni trunku ambicije.

Ogoljen do struka, Akrit je izložio čitavu svoju prošlost. Borio se da postane poglavar pre mnogo godina, a onda se borio i sa šačicom izazivača u tim ranijim vremenima, a tragovi svake borbe još su bili na njemu. Bio je tu i rat, kada je on kao mladi ratnik, i potom kao poglavar, predvodio Zimske Trkače protiv pripadnika naroda njene majke i porazio ih, udruživši se s drugim plemenima Vuka kako bi ove poterao na sever i istok u visije. Tada je stekao još nekoliko ožiljaka, i od sečiva i od kandži, ali nijedan izazov niti sukob nije doveo do toga da Akrit Kamena Reka bude svrgnut u svim godinama koliko je Manije bila živa.

Čuvari ognjišta, te žene i muškarci koji su ostajali da kuvaju, čiste i krpe, prolazili su dvoranom služeći i donoseći pivo od jama, mleko i medovinu. Lovci su jeli i razgovarali, a deca su ludački trčala tamo-amo, glumeći poteru, smenjujući se u podizanju šake na čelo kako bi dočarala Hitrog Jelena.

A Manije je ponovo dopustila da joj oči pozorno odlutaju prema Kalamešliju i na njegovom licu ugledala upravo onaj isti zamišljeni izraz koji je očekivala. Sigurno misli na svoju žrtvu i pita se kako će je Vuk primiti.

Pomisao na to da možda štrkljasto staro stvorenje ne bi donelo milostivost – da bi nezadovoljstvo Vuka moglo da se slomi na Kalamešliju i njenom ocu – gotovo je bila razlog da ona samo pusti stvari da idu svojim tokom i posmatra. Sakrila je tu misao za kasnije kao režanj ukradenog mesa. Uvek će imati tu mogućnost.

Ali najpre je želela da ga vidi, tog starog čoveka Zmiju koji je izronio iz priča i s juga. To *nešto novo* što se pojavilo u njenom životu.

Tada je Kalamešli pogleda u oči i, ne progovorivši ni reč, naterala je da ponovo pomisli na čitav njihov pređašnji razgovor. *Ne zaboravi na Ispit*, kao da joj je govorio. *Čekam tvoj neuspeh*.

Čim je mogla da se odšunja, povukla se u svoje priručno gnezdo gore pod krovom i sačekala da razgovor ispod nje zamre. Lovci se postepeno zaputiše sopstvenim ognjištima, dok su Akritove žene i njegovi sužnji uklanjali pladnjeve i krzna. Ona vide da vatre počinju da gasnu, kako bi njihova toplota čilela tokom noći i kako bi u zoru od njih preostao samo žar.

Konačno nije čula više nikog budnog u dvorani, samo okeanski šum disanja usnulih. Ispod nje će Akrit i njegove žene spavati, u snu odvojenom od ostatka doma zavesom. U drugoj polovini prostorije sužnji – i šačica mladih lovaca koji nisu imali sopstvenog para ili ognjište – ležaće okupljeni oko vatre koja gasne.

Stoji li Kalamešli tamo dole među njima i čeka da ona povuče svoj potez? Ili se šunja ispred zida, prepređena siva senka daleko hitrija na četiri šape nego na njegova dva stara ljudska stopala? Ako je tako, ona će morati da ga nadigra.

Moraće da se pouzda u svoju brzinu i pritajenost – u darove koje je dobila od majke.

Manije je bila sitna za svoje godine, baš kao što je Kalamešli insinuirao kada je govorio o tragovima: mršava, koščata devojčica za pola glave niža od svih svojih vršnjaka. Kao vuk, bila je još sitnija. Ona nije grebala i kopala po ivicama svog malog prozora samo radi pogleda. Sad je presavila šake preko prozorskog praga, opipala neravno blato i granje gde je kopala. Isturila je glavu u jezu noćnog vazduha.

Sve je bilo mirno u svetu, osim dalekog, samotnog zova nekog njenog nemuštog srodnika, izgubljenog za svet ljudi tako da živi u snu Vuka.

Uvukla se natrag, pošto je ujedno mogla da ovo pretvori i u ispit sopstvenih sposobnosti. Ispod prljave jelenske kože ona je čuvala hrpicu predmeta na kojima se obučavala, i sad ih je iskopala napolje i uzela u skupljene šake.

Udica od riblje kosti, maleni drveni jelen kojim se igrala kad je bila mala, kamena glava strele, bronzana perla. Ona ponovo

proviri kroz procep u otvoreni vazduh, izvijajući se kako bi je provukla. Njena ramena pokušaje da prođu za glavom, ali koliko god uska, ipak su bila preširoka.

Ona stupi, promenivši obličje što je sporije i kontrolisanije mogla. Većina njenih vršnjaka pokušala bi da se promeni u trenu oka, što je i sama mogla ako bi morala, ali oni su prečesto gubili oslonac ili bi završili na leđima s iznenadnom promenom perspektive i ravnoteže. U ovom trenutku ona nije želela da padne.

Promena je prože od nosa unazad, i njene kosti, meso i koža usplahireno pohitaše u nov raspored, lobanja se izduži u gubicu, uši zašiljiše, ramena uvukoše, telo izduži, noge skратиše, rep niknu s kraja njene kičme i sjajno tamno krzno proguta njenu potamnelu kožu i potkošulju od jelenske kože, uvlačeći odeću u nju, *pohranjujući* je tako da njena vučja koža bude tek malo tvrđa od kože nekog neodevenog rođaka iz divljine.

Šake joj progutaše prste, skupivši ih u šape s kandžama koje su počivale na ivici rupe. Žestoko se usredsredila na njihovu sadržinu, osetivši kako udica nestaje u njoj, drvena igračka takođe. Na trenutak, glava strele bila joj je klizava u mislima, toliko da joj umalo nije ispala iz sve slabijeg spiska, ali onda je i to uzela kao deo sebe, kremen, supstancu prirodne zemlje, pronašavši joj nevidljivi dom u svom telu.

Njene vučje uši čule su čegrtanje perle koja je pala na pod, van domašaja. Bronza je bila sama po sebi neprirodna, i prilagođavanje metalu dovoljno da ga učini delom sebe nalagalo je dug i mukotrpan rad.

Nije želela ni da pomišlja na *gvožđe*. Učenje kako bi postala gvožđu rod, pretvorila ga u deo sebe, bilo je tajna sveštenika. Oni mladi lovci i ratnici koji su išli tom stazom podvrgavani su agoniji, govorili su njeni vršnjaci. Ispit mladunaca nije bio ništa u poređenju s mukama nošenja gvožđa.

I sada je kucnuo čas za njen odlazak. Udahnula je duboko kroz nos, i um joj planu iznenadnom snagom čula. Oči su joj bile prilagođenije tami, iako su inače bile donekle slabije od ljudskih, a uši, nos, svaka njena maljica, sada su bili preplavljeni čitavim svetom novih oseta.

Ako Kalamešli vreba tamo napolju, nadala se da će ga nanjušiti. Nije mu bilo ni traga ni glasa, pa se ona odgurnu od poda i izmigolji gipko napolje na otvoreni vazduh.

Nekoliko trenutaka kasnije dočekala se izvan dvorane na tlu, dok je praiskonski strah đipao i kevtao u njoj, ali bila je spremna za njega, i u otkucaju srca, ona ponovo stupi, ne u svoje mršavo malo ljudsko telo, već u ono drugo koje joj je pripadalo po pravu rođenja.

Ono što je uz poskoke jedva uspjelo da se zaustavi u podnožju zida, zagledano niz strmu stranu humke, bilo je sasvim drugačija zverka. Manije je upravo stupila iz očevoeg plemena u majčino.

Njene oči tigra bile su još bolje pod mesečinom i hvatale su svaku trunku srebrne svetlosti, tako da se veliki krst sela Zimskih Trkača video jasno gotovo kao po danu. Kandže joj se ukopaše u pleter i ilovaču samog zida, jer jedan tigar – pogotovo tako mali kao što je ona – može da se vere i drži tamo gde bi vuk samo pao.

Nos joj u obličju tigra nije bio toliko oštrog njuha, ali ona se i dalje pouzdavala u svoja čula, i mogla je da se prikrada naniže, šapu po šapu, u potpunoj tišini. Ukoliko ikoga ima napolju, neće imati pojma da upravo lik njihovih starih neprijatelja korača među njima.

„Narod Senke Vatre“, tako su nazivali pleme njene majke, pored drugih, grubljih stvari. Prešla je iz tame na otvorenu mesečinu i natrag u tamu, i promena svetla mreškala se po njenim prugastim leđima, tako da su samo oči oštre poput njenih mogle da je razaberu.

Njena mati je bila velikan među ljudima Tigra, poražena i zarobljena u poslednjim bitkama između njenog naroda i novopridošlih Vukova koji su došli da joj preotmu zemlje i podanike. Sad je Manije bila istovremeno dete Tigra i kći poglavara Vukova, i uskoro će morati zauvek da se odrekne jednog obličja. Svi su znali da polutanka ne može da istovremeno zadrži oba nasleđa. Na to ju je Kalamešli upozoravao: odaberi Čeljusti Vuka, a ne Kandže Mačke, inače više nećeš biti kći Akrita Kamene Reke. I koliko god ta mogućnost bila privlačna, pretvorilo bi je to u neprijatelja. Pretvorilo bi je to u plen.

A opet, ona nije želela da bira. Živela je u svetu na brzim vučjim šapama, ispijala vetar njegovom njuškom, videla noć kroz mačje oči nalik na ogledala, plesala uz drveće i uspravne zidove zahvaljujući mačjoj fluidnoj gracioznosti. Sve je to podjednako bilo deo nje. Izabrati jedno umesto drugog bilo bi kao da traže od nje da odabere levu šaku umesto desne, i onda tu drugu odseče.

Ona je znala gde drže žrtvu: humka hrama nadnosila se iznad jame. Kalamešli ne bi ostavio zatvorenika potpuno bez nadzora, ali Manije je pretpostavljala da stražari neće biti naročito pozorni. Matori bednik će biti vezan, naposljetku, pa kuda bi onda mogao da ode?

I zaista, dva omladinca bila su ispod nadstrešnice, navodno kako bi nadzirali jamu, ali kad se ona privukla blizu, jednog je zatekla kako spava, dok je drugi bio zguren blizu vatre, dodavao grančice u nju i pokušavao da je zaštititi od ujeda vetra koji je upravo počeo da jača. Da je ijedan od njih stupio u svoje vučje obličje, mogao bi da je nanjuši, ali oni nisu bili stariji od nje, i verovatno nisu zadugo mogli da ostanu u vučjoj koži. Bila je to najveća lekcija stupanja, a Manije ju je uistinu veoma brzo naučila. Stojeći na četiri šape, tela napetog od tigrove graciozne snage, ona nije mislila: *Ja sam devojčica u obliku tigra*, baš kao što nije ni mislila kako samo nosi na sebi pozajmljenu vučju kožu. *Bila* je tigar. *Bila* je vuk. To je bila lekcija koju je svako na kraju morao da nauči. Rođen kao beba u selu ili mladunče u šumi, sve je to bilo jedno te isto. Čovek se pretvarao u životinju, životinja u čoveka. Svaka duša je trčala na dve i na četiri noge. Pre nego što se formirala u majčinoj materici, ona je bila zver iz divljine.

Ali koja zver? Dosad je to već trebalo da zna – jedno obličje ili drugo trebalo je da je doziva glasnije i govori joj gde njena duša pripada – ali ona je samo znala da je dete sa tri obličja, i da može da stupa između njih prirodno koliko i da misli.

Mladi lovci nisu je uopšte opazili dok se prikradala otvoru jame i zavirivala dole.

Činilo se da starac spava, ležeći zguren na boku, koščatih kolena privučenih gotovo do brade. Videla je tamne mrlje oko

njegovih usta tamo gde su mu razorene desni krvarile posle Kalamješljivih zahvata. Šake su mu bile vezane za gvozdeni klin zariven duboko u zemlju, a oko vrata mu je bio povez od konopca kako bi ga sprečio da stupi.

Izgledao je tako bledo, tako strano. Crte lica su mu bile čudne: kvrgava isturena brada, dugo lice, širok nos, zategnuta koža čelave glave nije krila ništa osim oblika njegove lobanje. Na obrazima i čelu je imao nekakav crtež ili tetovažu, ali ona nije mogla da ustanovi kakvu.

Oči mu se otvoriše, zapiljiše uvis u nju. Ona se ukoči, znajući da je mrak i da on svakako, tim pukim ljudskim pogledom, ne može da vidi ništa.

Video ju je. Osetila je taj udar kontakta. Nekako ju je našao, senku poput ujeda u krugu zvezda koji mu je jedino preostao od neba.

Ona najednom oseti veliki strah od njega, koliko god bespomoćan bio. Njegova čudnovatost, koja je izgledala kao tako dobro predskazanje, sada je bila preteća pukim svojim prisustvom. Ona uzmaknu, predomislivši se. Nije želela da razgovara sa čovekom Zmijom. Nije želela da se njen život promeni. Vratice se u svoje gnezdo među zidovima. Potrudiće se da položi Ispit. Život će se nastaviti dalje.

Ona se povuče od jame u senku humke hrama, osetivši veliku težinu tamo gore, težinu Vuka i njegovog idola, spremnih za prinošenje žrtve. Dok je sedela tamo, ona stupi natrag u ljudsko biće, osetivši kroz potkošulju oštru hladnoću koja joj je jedva smetala u obličju tigra. U šaci su joj bile udica, igračka, glava strele, prizvane natrag iz tog unutrašnjeg mesta na koje ih je poslala.

Bila je razočarana sobom. Vratice se. Pronaći će vuka u sebi, otapkati natrag do podnožja humke njenog oca poglavara i zavijati da je puste unutra. Mora zaboraviti svog tigra. Mora ga odbaciti od sebe.

Za oko joj zapade neki pokret: usamljena prilika koračala je jednim od dugačkih prolaza kroz selo: visok, vitak muškarac s jelenskom kožom oko ramena. *Poznat*: prepoznavala je taj hod i užasavala ga se.